

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 26.2.2025
COM(2025) 72 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Kertomus energian hinnoista ja kustannuksista Euroopassa

1. JOHDANTO

Vuoden 2024 kertomus energian hinnoista ja kustannuksista ilmestyy maailmanlaajuisia ja eurooppalaisia energiamarkkinoita vuodesta 2020 lähtien leimannut pitkittynyt myllerrys taustanaan. Covid-19-pandemian aikana tapahtunutta energian hintojen romahdusta seurasi vuoden 2021 puolivälistä vuoden 2023 loppuun jatkunut pitkittynyt ajanjakso, jonka aikana energian hinnat olivat korkealla. Poikkeuksellisen korkeilla hinnoilla oli ja on edelleen vakavia vaikutuksia eurooppalaisiin kotitalouksiin, teollisuuteen, laajempaan talouteen ja julkiseen talouteen. Tämän kertomuksen tarkoituksena on analysoida energian hintojen kehitystä ja antaa selkeä käsitys niiden vaikutuksesta EU:n teollisuuden ja kotitalouksien energiakustannuksiin, EU:n energiantuontiin ja energiaveroihin.

Euroopan unioni on luonut Euroopan vihreän kehityksen ohjelman puitteissa kunnianhimoiset energiapolitiikan puitteet, joita on vahvistettava entisestään vastauksena menneisiin kriiseihin ja jatkuviin haasteisiin. Lisäksi geotaloudellinen toimintaympäristö edellyttää konkreettisia toimia, joilla taataan kilpailukykyinen, kohtuuhintainen energia sekä yrityksille että kansalaisille ja samalla varmistetaan jatkuva edistyminen hiilestä irtautumisessa. Näihin haasteisiin pyritään vastamaan puhtaan teollisuuden ohjelmalla ja kohtuuhintaista energiaa koskevalla toimintasuunnitelmalla.

Tässä kertomuksessa annetaan kattava yleiskatsaus energian hintojen ja kustannusten kehityksestä Euroopan unionissa vuosina 2010–2023, minkä lisäksi se sisältää vuoden 2024 ensimmäisen puoliskon kattavia tietoja siltä osin kun niitä oli saatavilla¹. Aiemmissa kertomuksissa² sovelletun lähestymistavan mukaisesti tässä kertomuksessa hyödynnetään perusteellisesta tutkimuksesta³ sekä komission oman työn tuloksena saatuja tietoja ja analyyseja. Etusijalle asetetaan julkisesti saatavilla olevat tilastolähteet, joita täydennetään kohdennetulla tiedonkeruulla.

Tukkuhinnat ovat vakiintuneet sekä sähkö- että kaasumarkkinoilla vuosien 2021–2023 energiakriisin jälkeen, vaikkakin pitkän aikavälin keskiarvoja korkeammalle tasolle.⁴ Toisaalta **tukkuhintojen lasku ei ole vielä laskenut energian vähittäishintoja**, jotka ovat kotitalouksille ja yrityksille edelleen korkeammat kuin ennen vuotta 2021, mikä johtuu erityisesti hintasiirtymän viiveestä näiden kahden markkinasegmentin välillä. Kotitalouskaasun hinnat olivat vuonna 2023 lähes kaksi kertaa korkeammat kuin ennen kriisiä. Vastaavasti teollisuuden kaasun ja sähkön hinnat ovat edelleen 2–4 kertaa korkeammat kuin EU:n tärkeimmillä kauppakumppaneilla, mikä uhkaa Euroopan teollisuuden pitkän aikavälin kilpailukykyä, vaikka hinnat ovatkin laskeneet kriisin ajoista. Erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla energian hintojen jyrkkä nousu on keskeinen kilpailukykyyn vaikuttava tekijä.

Öljyn ja kaasun osalta EU on riippuvainen tuonnista, joka kattaa yli 90 prosenttia sen kulutuksesta. Energiaturvallisuuteen liittyvien näkökohtien lisäksi **fossiilisen energian tuontimenot**, jotka vuonna 2023 nousivat 427 miljardiin euroon (2,5 % EU:n BKT:stä), ovat merkittävä rasite Euroopan taloudelle. Raakaöljy on edelleen tärkein tuontituote (56 %:n

¹ Saatavuudesta riippuen jotkin vertailuarvot päivitettiin syyskuussa 2024 vastaamaan viimeisimpiä saatavilla olevia tietoja.

² COM(2016) 769 final, COM(2019) 1 final, COM(2020) 951 final ja COM(2024) 136.

³ Tutkimus julkaistaan julkaisutoimiston kautta.

⁴ Nimellismääräisinä ilmaistuina energian hinnat ovat korkeammat kuin ennen kriisiä, mutta reaalityyppäisinä ilmaistuina (hintaindeksillä deflatoituina) ne ovat laskemassa hyvin lähelle ennen kriisiä vallinneita reaalihintoja.

osuus kokonaismenoista), ja sitä seuraavat maakaasu ja kivihiili. Vaikka tuontimenot pienenivät merkittävästi näiden hyödykkeiden hintojen laskiessa, ne olivat vuonna 2023 edelleen 45 prosenttia suuremmat kuin vuosien 2014–2020 keskiarvo. Vuoden 2022 RePowerEU-suunnitelmassa ehdotettiin toimenpiteitä energian toimitusvarmuuden parantamiseksi, uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttamiseksi, kysynnän hillitsemiseksi ja energiatehokkuuden lisäämiseksi, jotta eurooppalainen energiajärjestelmä olisi tulevaisuudessa joustavampi, kustannustehokkaampi ja häiriönsietokykyisempi.

Energiakriisi vaikutti myös **energiaverotusta koskevaan politiikkaan**. Yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa energiaverotulot pienenivät samaan aikaan, kun monet jäsenvaltiot kompensoivat korkeampia energiakustannuksia kotitalouksille ja teollisuudelle.

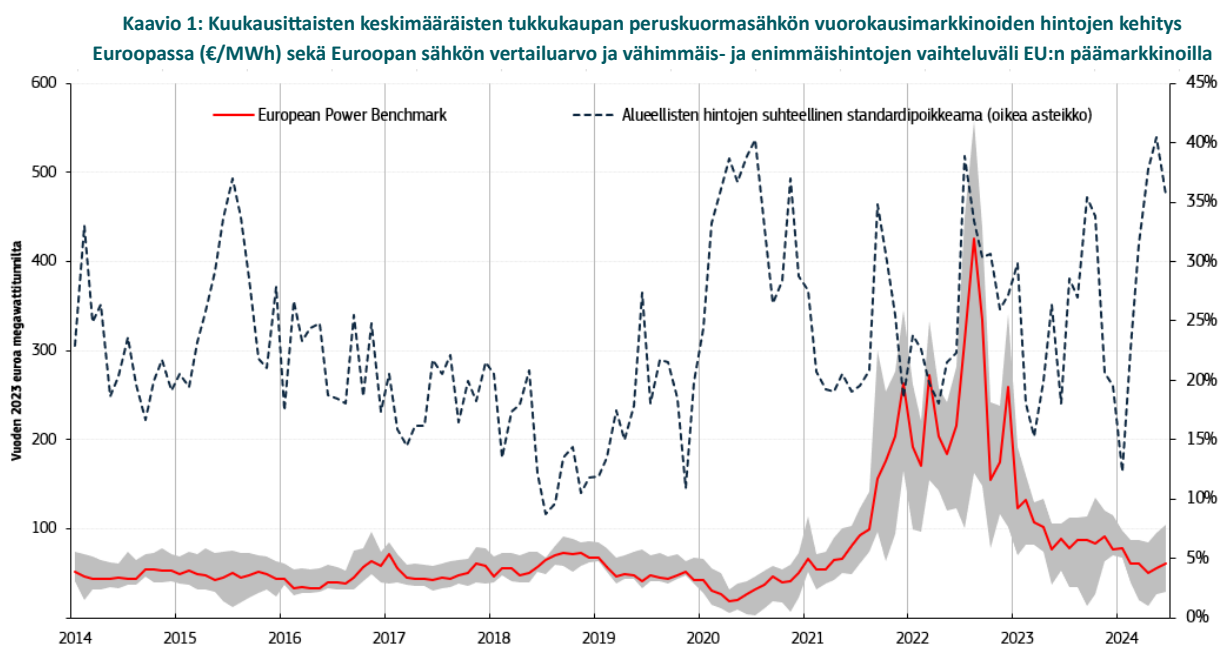
2. ENERGIAN HINTOJEN KEHITYSSUUNTAUKSET

2.1. Sähkön hinnat

Vuosina 2015–2019 Euroopan **sähkön tukkuhinnat** olivat 40–60 euroa megawattitunnilta. **Spot-hinnat** olivat suhteellisen vakaat vuoden 2018 loppuun asti, minkä jälkeen ne laskivat vuonna 2019 heikon kysynnän, alhaisempien polttoainekustannusten ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon lisääntymisen vuoksi. Vuonna 2020 covid-19-pandemia johti sähkön kysynnän huomattavaan laskuun entisestään, mikä yhdessä uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon lisääntymisen kanssa painoi tukkuhinnat poikkeuksellisen alhaiselle tasolle (17 euroa megawattitunnilta toukokuussa 2020). Lisäksi yhä useammin esiintyi negatiivisia hintajaksoja päivän aikana.

Vuosien 2021–2022 energiakriisi johti laajoihin häiriöihin sekä maailmanlaajuisilla että eurooppalaisilla energiamarkkinoilla. Tämä vaikutti myös sähkön tukkuhintoihin EU:ssa, sillä kaasun hintojen nousu (ks. kaasua koskeva 2.2 luku) nosti sähkön hintoja⁵ 150–270 euroon megawattitunnilta (Kaavio 1). Sähkön hintojen nousun aiheuttaneen kaasun hintojen jyrkän nousun lisäksi vesivoiman ja uusiutuvien energialähteiden vähäinen tai vaihteleva tuotanto sekä ydinvoiman käyttökatkokset (jotka johtuivat kunnossapidosta) nostivat sähkön hinnat ennätyksellisen korkeiksi vuoden 2022 aikana (jopa 400 euroon megawattitunnilta elokuussa 2022).

Vuoden 2022 lopusta lähtien sähkön tukkumarkkinahinnat alkoivat kuitenkin vakiintua alemmalle tasolle vuorokausimarkkinoilla, vaikka ne olivatkin aiempia keskiarvoja korkeammat (keskimäärin 85 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä, kun vuosina 2008–2020 keskimääräinen hinta oli 56 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta). Myös termiini-markkinoiden hinnat vakiintuivat vuonna 2023 aiempaa keskiarvoaan korkeammiksi.

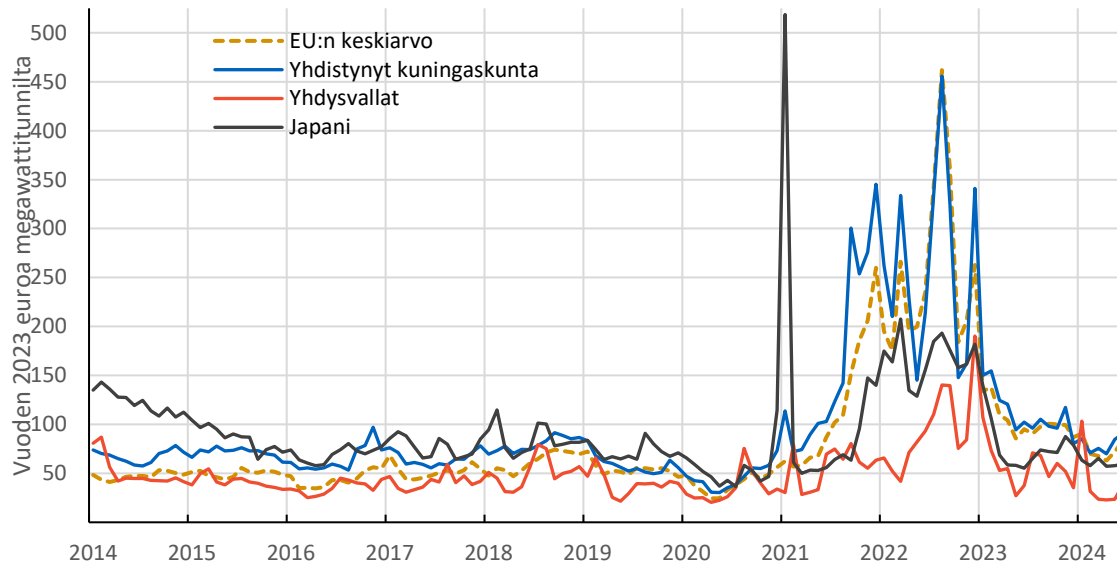

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen S&P Plattsin ja ENTSO-E:n tietoihin.

⁵ Euroopassa kaasuvoimalat edustavat usein marginaalista teknologiaa, joka määrää sähkön tukkuhinnat.

Energiakriisiä edeltäneellä vuosikymmenellä EU:n sähkön tukkuhinnat olivat alhaisemmat kuin Japanin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hinnat tai verrattavissa niihin (Kaavio 2) mutta hieman korkeammat kuin Yhdysvaltojen hinnat. Energiakriisi johti Euroopan ja Aasian hintojen lähentymiseen. Samaan aikaan Yhdysvalloissa hinnat pysyivät suhteellisen alhaisina halvan kotimaisen kaasuntarjonnan ansiosta, mikä lisäsi entisestään eroa Euroopan ja Yhdysvaltojen sähkön tukkuhintojen välillä.⁶

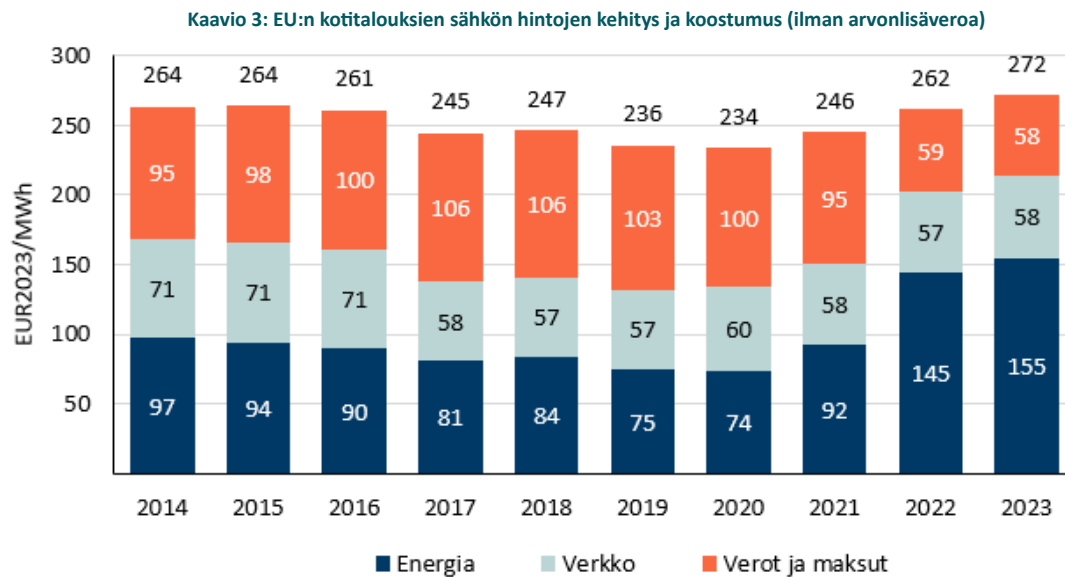
Kaavio 2: EU:n ja maailmanlaajuisen kaupan kuukausittaisen keskimääräisten sähkön vuorokausimarkkinoiden tukkuhintojen vertailu (vuoden 2023 € / MWh)

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen S&P Plattsin, ENTSO-E:n, JEPX:n ja EIA:n tietoihin.

Myös **sähkön vähittäishinnat** nousivat vuosina 2022 ja 2023 sähkön tukkuhintojen perässä. Hintojen nousu siirrettiin kuluttajille viipeellä dynaamisten hintasopimusten lisääntyvästä käytöstä huolimatta. Keskimääräinen *energian osuus* kotitalouksien vähittäishinnoista kasvoi merkittävästi tällä ajanjaksolla, kun taas *verojen ja maksujen osuus* pieneni kansallisten viranomaisten EU27-maissa toteuttamien väliaikaisten kompensointitoimenpiteiden vuoksi (Kaavio 3).

⁶ Kiinaa koskevia tietoja ei ole saatavilla vuoden 2020 jälkeen.

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen Eurostatin (nrg_pc_204_c) ja VaasaETT:n tietoihin.

Konkreettisesti EU27-maiden keskimääräinen kotitalouksien sähkön vähittäishinta nousi 12 prosenttia 262 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta⁷ vuosina 2020–2022. Vuonna 2023 hinnat nousivat vielä 4 prosenttia, 272 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta. Kriisin aikana sähkön vähittäishinnat olivat korkeimmillaan yli 500 euroa megawattitunnilta Alankomaissa, Belgiassa, Italiassa, Itävallassa, Saksassa ja Tanskassa.

Kotitalouksien vähittäishintojen tilanne vaihtelee suuresti jäsenvaltioiden välillä, mikä johtuu osittain hiljattain käyttöön otetuista vähittäismarkkinoinhin kohdistuvista toimista⁸ (Kaavio 4). Monet maat myönsivät tilapäisesti suoria tukia tai alensivat verojaan vuonna 2023 hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ja osassa jäsenvaltioista kotitalouksien sähkövero oli hyvin alhainen tai jopa negatiivinen (kuten Irlannissa, jossa tuki oli 66 euroa/MWh, Portugalissa, jossa tuki oli 40 euroa/MWh, ja Kreikassa, jossa tuki oli 37 euroa/MWh)⁹.

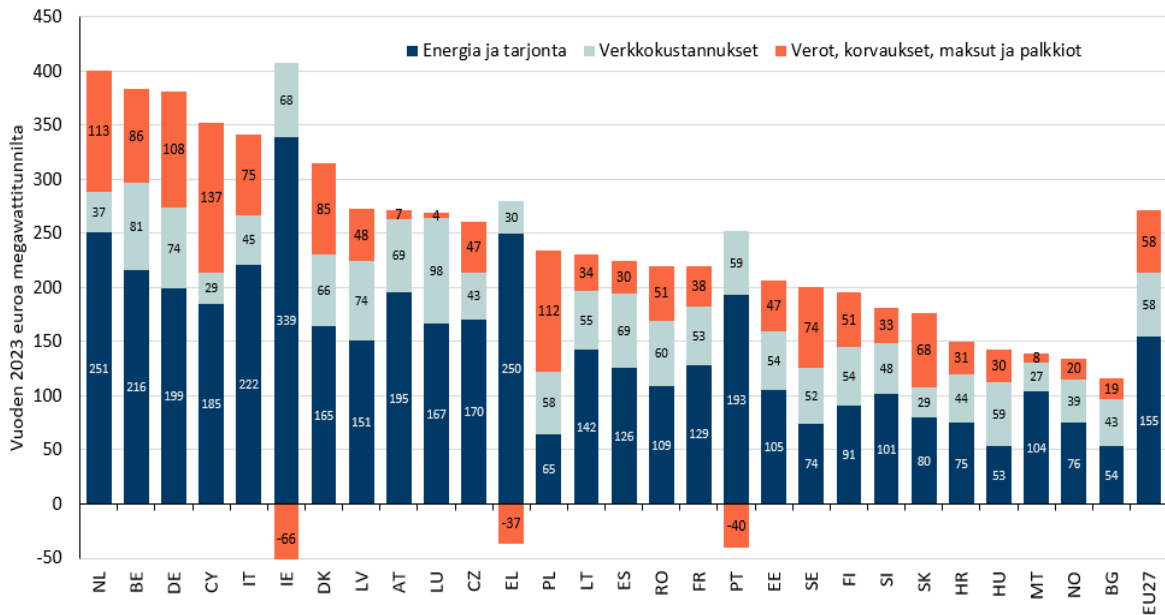
Aiempien vuosien tapaan kotitalouksien sähkön hinnoissa on merkittäviä eroja eri jäsenvaltioiden välillä. Vuonna 2023 EU:n korkein keskimääräinen vähittäismarkkinahinta oli Belgiassa (383 euroa₂₀₂₃/MWh), kun taas alhaisin hinta oli Bulgariassa (116 euroa₂₀₂₃/MWh).

⁷ Hinnat viittaavat DD-kulutusluokkaan todellisina euromääräisinä hintoina (euroa₂₀₂₃ tarkoittaa inflaatiokorjattua hintaa käyttäen perusvuotena vuotta 2023).

⁸ Muun muassa Unkarissa, Maltassa ja Bulgariassa.

⁹ Irlannin toimenpide, jossa lievennettiin kulutustuella vähittäishintojen altistumista energiaan ja tarjontaan liittyvän osatekijän (339 euroa/MWh vuonna 2023) kautta korkeille tukumarkkinahinnoille, on erityisen merkittävä.

Kaavio 4: Kotitalouksien sähkön hinnat EU:n jäsenvaltioissa¹⁰ (2023, DD-kulutusluokka)

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen Eurostatin (nrg_pc_204_c) ja VaasaETT:n tietoihin.

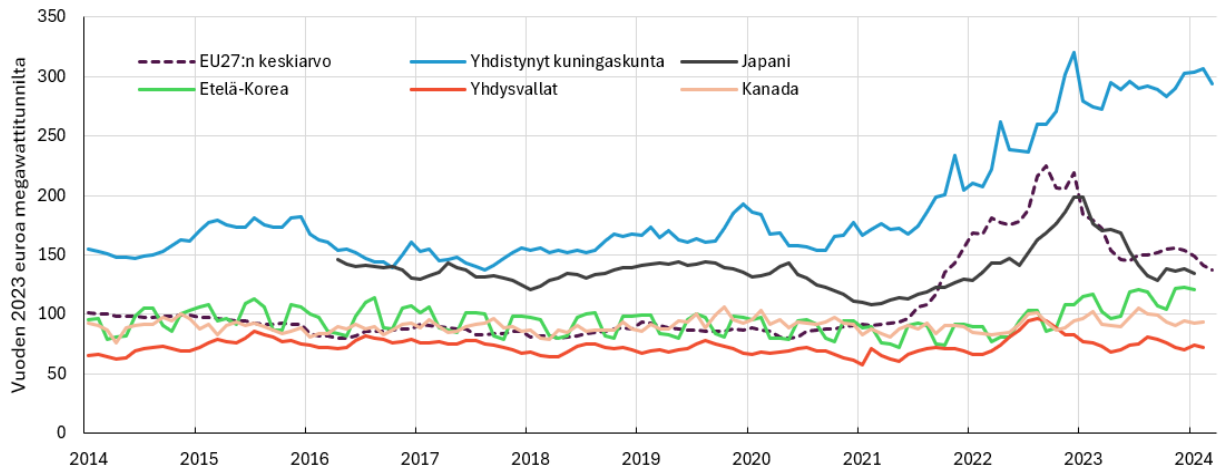
Teollisuuden sähkön hinnat noudattivat samankaltaista kehityspolkua kuin kotitalouksien hinnat. Ne olivat 132 euroa megawattitunnilta vuonna 2020 ja nousivat 238 euroon megawattitunnilta vuoden 2022 jälkipuoliskolla (kasvua 80,3 %). Hinnat olivat korkeimmillaan vuoden 2023 alkupuoliskolla, 241 euroa megawattitunnilta, ja alkoivat laskea vuoden 2023 jälkipuoliskolla päättyen 197 euroon megawattitunnilta vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla. Toisin kuin kotitalouksien hinnat teollisuuden sähkön hinnat määräytyvät enemmän tukkumarkkinoiden mukaan, koska ne ovat alttiimpia energiahintakomponentin vaikutukselle. Verojen ja maksujen alennukset lievensivät vain osittain energiahintakomponentin voimakasta kasvua. Vuonna 2023 energiahintakomponentti muodosti 63 prosenttia keskikokoisten teollisuussähkön kuluttajien sähkön kokonaiskustannuksista (ID-kulutusluokassa¹¹), kun taas verkkomaksujen osuus kustannuksista pieneni 12 prosenttiin (osuus oli noin 30 % vuonna 2018 ja sitä ennen). Verojen ja maksujen osuus kokonaiskustannuksista oli vain 25 prosenttia.

Kansainvälisesti verrattuna sähkön hinnat nousivat merkittävästi energiakriisin aikana kaikissa suurimmissa talouksissa Yhdysvaltoja lukuun ottamatta (Kaavio 5). EU:n teollisuuden sähkön hinnat olivat samankaltaiset kuin Japanissa vuonna 2023, kun taas ennen energiakriisiä EU:n teollisuudella oli ollut kilpailuetu. Yhdistyneen kuningaskunnan sähkön hinnat pysyivät erittäin korkeina koko vuoden 2023, Yhdysvalloissa hinnat puolestaan olivat suhteellisen vakaat ja pysyivät lähellä aiempaa tasoaan.

¹⁰ Pääasiallisena vertailukohtana tässä vertailevassa analyysissä käytetään DD-kulutusluokkaa (Eurostat), mutta joissakin jäsenvaltioissa jokin muu kulutusluokka saattaa olla edustavin.

¹¹ ID-kulutusluokka (Eurostat) edustaa keskikokoisia teollisuussähkön kuluttajayrityksiä. Keskimäärin 24 prosenttia muiden kuin kotitalouksien kokonaiskustannuksista EU:n jäsenvaltioissa kuuluu tähän luokkaan.

Kaavio 5: Teollisuussähkön hinnat EU27-maissa, Yhdysvalloissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Japanissa, Kanadassa ja Etelä-Koreassa (vuoden 2023 €/MWh)

Lähde: Trinomics ym. (2024), S&P Platts, Eurostat ja Enerdata EnerMonthly.

2.2. Kaasun hinnat

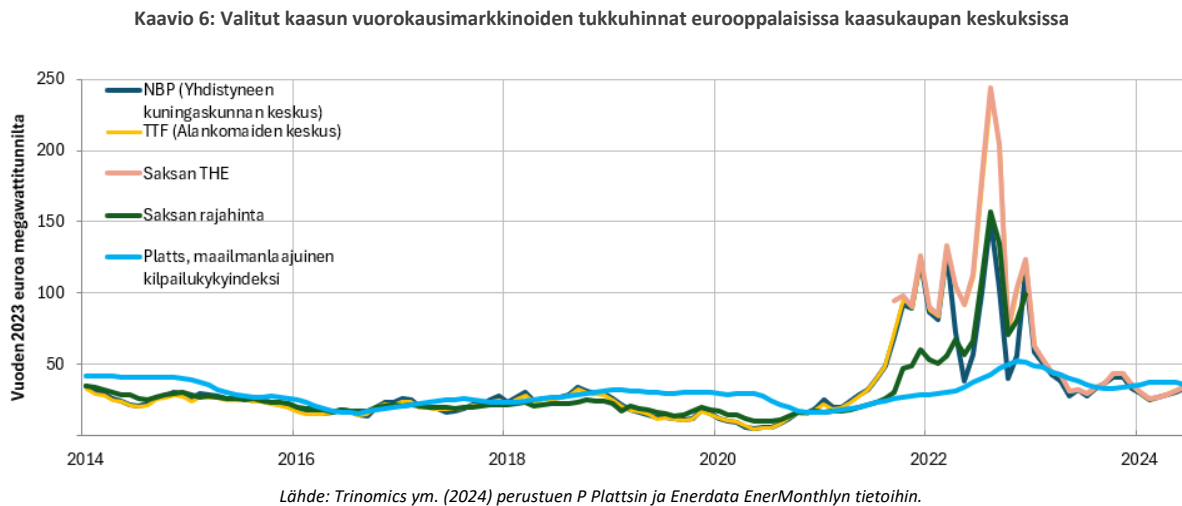
Kaasun tukkuhinnat vaihtelivat EU:n kaasukaupan keskuksissa 5 ja 30 euron välillä megawattitunnilta vuosina 2015–2020. Hinnat laskivat vuonna 2020, jolloin suhteellisen leuto talvi ja covid-19-pandemiasta johtuneet sulkutoimet painoivat kaasun hinnat alle 5 euroon megawattitunnilta touko-heinäkuussa 2020. Kysynnän kasvu covid-19-pandemian jälkeisellä elpymisjaksolla alkoi nostaa kaasun hintoja vuoden 2021 puolivälistä alkaen, ja joulukuuhun 2021 mennessä kiristyneet Euroopan kaasumarkkinat nostivat tukkuhinnat 113 euroon megawattitunnilta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, Venäjän harjoittama kaasunviennin käyttäminen aseena ja sitä seurannut kaasutoimituksiin liittyvä epävarmuus johtivat jatkuvasti korkeisiin spot-hintoihin, jotka pysyivät yli 100 eurossa²⁰²³ megawattitunnilta¹² koko kesä-joulukuun 2022 ajan. Samalla Venäjän putkikaasun osuus Euroopan tuonnista laski 51 prosentista 15 prosenttiin vuosina 2021–2023. Kaiken kaikkiaan Venäjältä tuodun kaasun osuus laski 45 prosentista 15 prosenttiin, ja Venäjän nesteytetyn maakaasun osuus EU:n nesteytetyn maakaasun tuonnista laski 20 prosentista 15 prosenttiin samalla ajanjaksolla 2021–2023. Vähäisemmästä kysynnästä huolimatta hinnat nousivat edelleen, ja spot-hinta saavutti kaikkien aikojen huipputason 320 euroa²⁰²³ megawattitunnilta 26. elokuuta 2022.

Syyskuusta 2022 alkaen kaasun spot-hinnat laskivat vähitellen elokuun 2022 huipputasostaan 42 euroon²⁰²³ megawattitunnilta huhtikuuhun 2023 mennessä. Tähän oli useita syitä: korkeat varastointitasot, leuto talvi, Venäjän putkitoimituksiin liittyvän epävarmuuden väheneminen (joka perustui RePowerEU-suunnitelman toimiin, joilla pyrittiin rajoittamaan kaasun kulutusta EU:ssa, sekä Venäjän päätökseen lopettaa toimitukset tiettyihin EU:n jäsenvaltioihin) ja nesteytetyn maakaasun tuontikapasiteetissa tapahtunut myönteinen kehitys. Vuoden 2024 alkuun mennessä oli päädytty uuteen hintatasapainoon, joka oli noin 30–40 euroa²⁰²³ megawattitunnilta (Kaavio 6). Tämä heijastaa asteittaista luopumista Venäjän putkikaasusta, EU:n kotimaisen tuotannon vähenemistä ja siirtymistä putkitoimituksista nesteytetyn maakaasun tuontiin.

¹² Euroa²⁰²³ tarkoittaa, että hinnat on ilmaistu vuoden 2023 euroina (reaalimääräisinä euroina).

Alueelliset erot tukkuhinnoissa (esimerkiksi kaasukaupan TTF-, NBP- ja THE-keskusten välillä) selittyvät suurelta osin markkinoiden ominaisuuksissa olevilla eroilla, jotka liittyvät putkistoon, nesteytetyn maakaasun vientiin ja yhteenliittämiskapasiteettiin naapurialueiden kanssa. Yleensä hinnat ovat alhaisemmat sellaisilla markkinoilla, joilla on useita tuontilähteitä (esimerkiksi useita kaasuputkia ja pääsy nesteytetyn maakaasun terminaaliin), kuin sellaisilla, joilla on vain yksi toimituslähde.

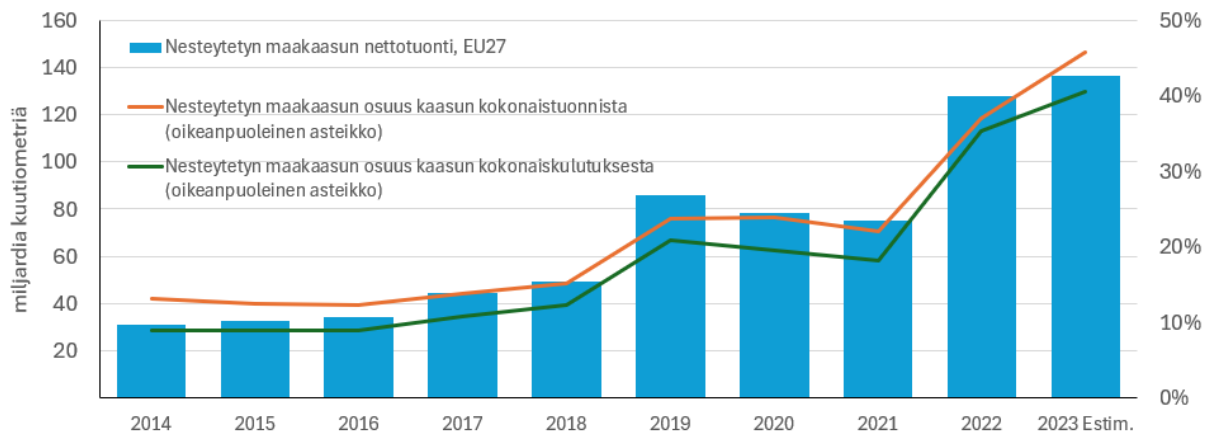
Maakaasun tukkuhintoihin vaikuttavat monet tekijät, kuten lämpötila (lämmitystarpeen kautta), teollisen toiminnan taso, uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon saatavuus (pääasiassa kaasukäyttöisen sähköntuotannon kysynnän kautta), kaasuväylojen täyttötasot, väylojen täyttönopeus, putkisto ja nesteytetyn maakaasun tuonti. Yksi tärkeimmistä kaasun hintoja määrittävistä tekijöistä on viime aikoina ollut siirtyminen tuonnissa putkikaasusta nesteytettyyn maakaasuun, mikä on lisännyt Euroopan kaasumarkkinoiden altistumista nesteytetyn maakaasun globaaleille markkinoille ja siten hintojen epävakautta.

Nesteytetyllä maakaasulla oli ennen vuotta 2021 vain tasapainottava rooli EU:n kaasutoimituksissa, mikä liittyy osittain Venäjän putkikaasun kustannuskilpailukykyyn suhteessa nesteytettyyn maakaasuun¹³ sekä runsaasti saatavilla olleisiin eurooppalaisiin toimituksiin Alankomaista (vuoteen 2023 asti). Venäläisen putkikaasun korvaamiseksi Eurooppa alkoi tuoda enemmän nesteytettyä maakaasua erityisesti Yhdysvalloista (Kaavio 7), jonka osuus nousi 27 prosentista 43 prosenttiin vuosina 2021–2023, sekä muista globaaleista lähteistä, kuten Qatarista, jonka nesteytetyn maakaasun vienti EU:hun kasvoi 22 prosenttia vuonna 2022 ja 12 prosenttia vuonna 2023. Samalla ajanjaksolla (2021–2023) Venäjän nesteytetyn maakaasun viennin osuus pieneni 20 prosentista 15 prosenttiin EU:n nesteytetyn maakaasun kokonaistuonnin lähes kaksinkertaistuessa, kun taas venäläisen nesteytetyn maakaasun määrä kasvoi 32 prosenttia. Tätä täydennettiin lisääntyneellä putkituonnilla Norjasta, Algeriasta ja Azerbaidžanista. Venäläisen putkikaasun tuonnin vähentyessä jyrkästi nesteytetyn maakaasun osuus kokonaistuonnista kaksinkertaistui vuosina 2021–2023 (15–20 %:sta 35–40 %:iin).

¹³ [Baker Institute for Public Policy. \(2023\). Why is Europe not replacing Russian pipeline gas with long-term LNG contracts?.](#)

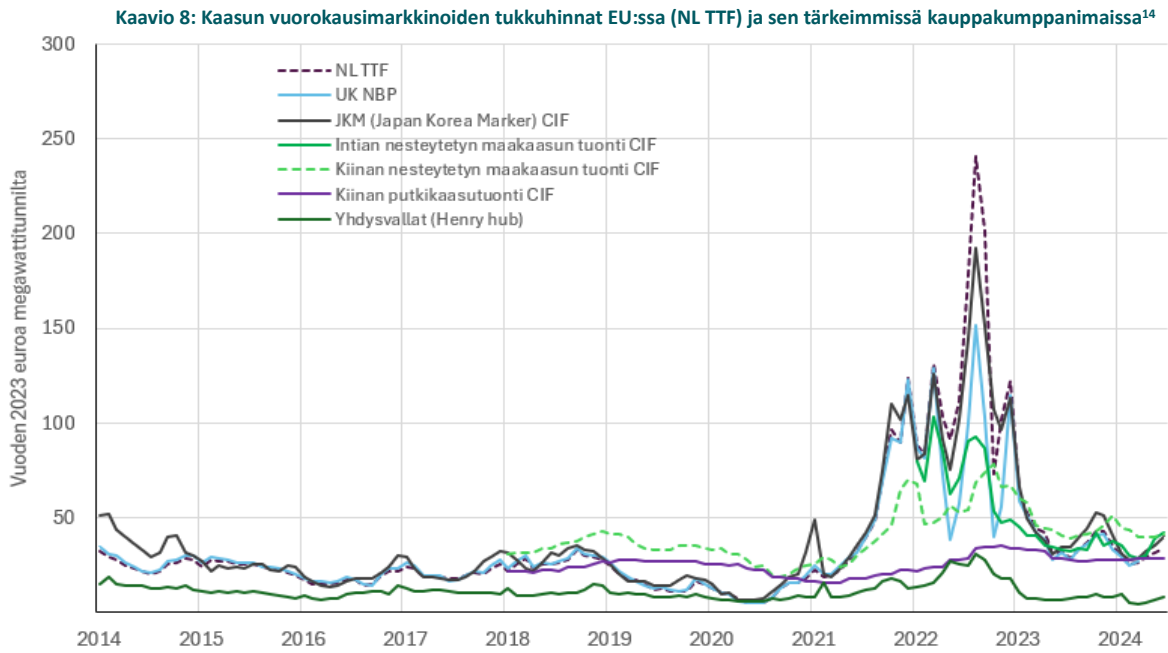
Kaavio 7: Nesteytetyn maakaasun tuonti ja osuus EU27-maiden kaasun kokonaistuonnista ja kulutuksesta

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen ENTSO-G:n ja Eurostatin tietoihin.

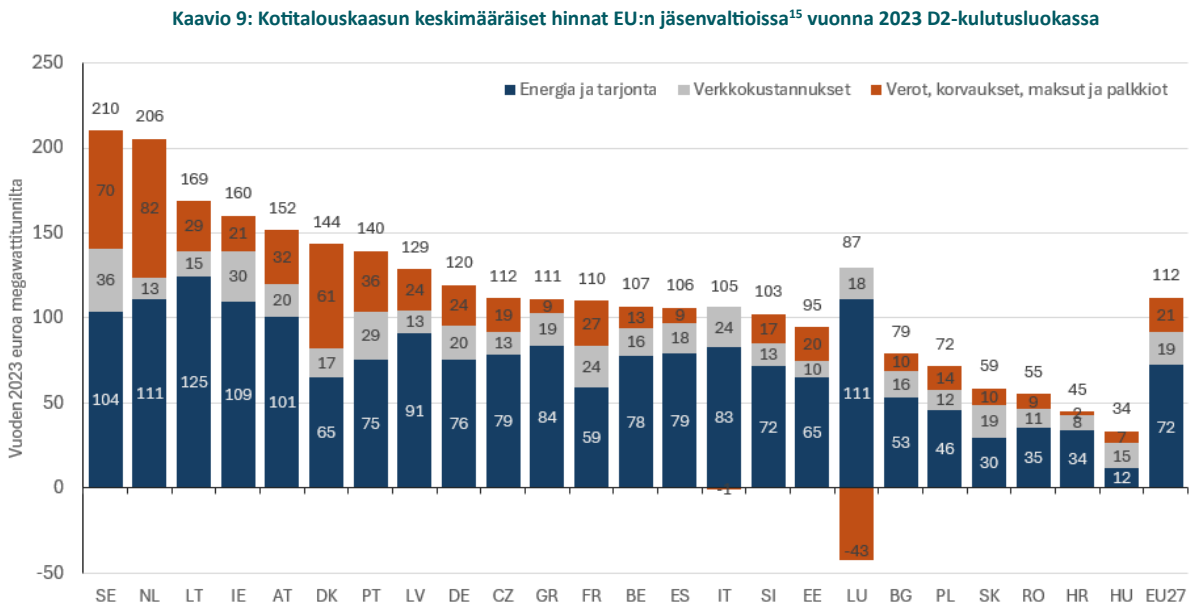
Tämä muutos Euroopan kaasutoimituksissa vaikutti myös nesteytetyn maakaasun maailmanlaajuisiin markkinoihin, sillä **Euroopasta tuli vuosina 2022–2023 suurin nesteytetyn maakaasun tuoja sen ohittaessa Japanin, Kiinan ja Etelä-Korean**. EU:n lisäkysyntä on nostanut nesteytetyn maakaasun maailmanlaajuisia hintoja ja ohjannut Eurooppaan merkittävän määrän nesteytetyn maakaasun kuljetuksia, jotka aiemmin suuntautuivat pääasiassa Aasian markkinoille.

Maakaasun kansainvälisten tukkuhintojen vertailu osoittaa selvästi tämän vaikutuksen: sekä EU:ssa että suurimmissa nesteytetyn maakaasun tuojamaissa Yhdysvaltoja lukuun ottamatta (Japani, Etelä-Korea, Kiina ja Intia) oli hintapiikkejä (Kaavio 8), kun taas Yhdysvalloissa hinnat eivät muuttuneet merkittävästi samalla ajanjaksolla.

Lähde: Trinomics ym. perustuen S&P Plattsin tietoihin.

Kaasun vähittäishinnat (Kaavio 9) määräytyvät pääasiassa kaasun tukkuhintojen perusteella, mutta vuosien 2021 ja 2022 aikana tapahtuneet muutokset näkyivät eri jäsenvaltioissa eri tavoin (siirtymisen suuruuden ja nopeuden osalta). Tämä johtui pääasiassa eroista kansallisten kriisinhallintatoimenpiteiden tyypissä ja tasossa mutta myös jäsenvaltioiden erilaisista sopimuspituusrakenteista ja vähittäismyyjien erilaisista kaasunhankintastrategioista (pitkäaikaiset sopimukset ja hintasuojaus).

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen VaasaETT:n ja Eurostatin tietoihin.

¹⁴ Japanin/Etelä-Korean, Intian ja Kiinan osalta sijaisindikaattorina käytetään nesteytetyn maakaasun CIF-hintaa. Kaikki hinnat on ilmoitettu euroina²⁰²³.

¹⁵ Eurostat ei raportoi kaasun vähittäishintoja Kyproksen, Maltan eikä Suomen osalta.

Samaan aikaan, kun kaasun tukkuhinnat nousivat voimakkaasti vuosina 2021 ja 2022, *kotitalouksien keskimääräiset hinnat* alkoivat nousta vuoden 2021 tasosta, joka oli 70–80 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta, ja kohosivat 125 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta¹⁶ elokuuhun 2022 mennessä. Kotitalouksien hinnat olivat korkeimmillaan 112 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta vuoden 2022 kolmannelta neljänneksestä vuoden 2023 toiseen neljännekseen ulottuvalla ajanjaksolla, minkä jälkeen ne laskivat ja vakiintuivat kaikissa jäsenvaltioissa tasolle, joka oli lähes kaksi kertaa korkeampi kuin ennen kriisiä (100 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta verrattuna noin 60 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta).

Koska vähittäismarkkinoiden ominaisuuksissa, kansallisissa kriisitoimenpiteissä ja niiden vaikutuksissa siirtymisnopeuteen on eroja, kotitalouskaasun hinnat eroavat toisistaan merkittävästi jäsenvaltioiden välillä: vuonna 2023 korkeimmat hinnat olivat Ruotsissa ja Alankomaissa (noin 210 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta) ja alhaisimmat hinnat Slovakiassa, Romaniassa, Kroatiassa ja Unkarissa (kaikissa alle 60 euroa₂₀₂₃ megawattitunnilta).

Myös energiakustannusten, verkkomaksujen sekä verojen ja maksujen suhteelliset osuudet kotitalouksien kaasun hinnoista muuttuivat merkittävästi. Energiakustannusten osuus (tukkuhinta + voittomarginaali) oli 43 prosenttia vähittäishinnasta vuonna 2020 ja 64 prosenttia vuonna 2023. Samalla ajanjaksolla verkkomaksujen osuus laski 24 prosentista 17 prosenttiin ja verojen ja maksujen osuus 33 prosentista 19 prosenttiin pääasiassa vähittäishintoihin kohdistuvien valtioiden toimien (verokantojen alentamisen tai veronpalautusten) seurauksena.

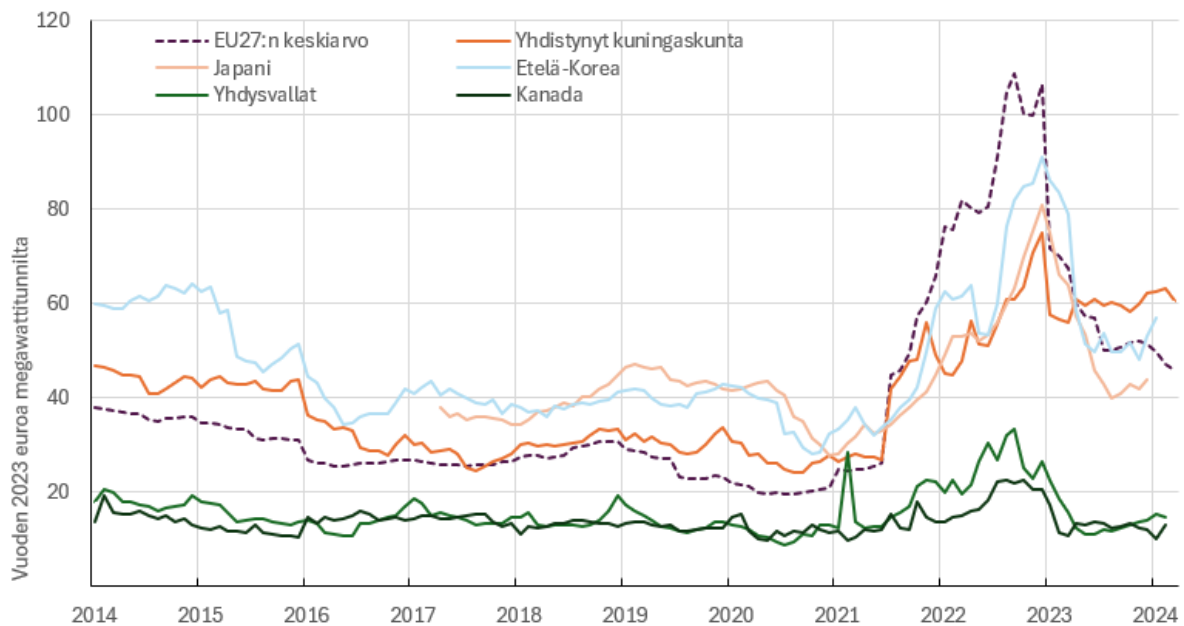
Teollisuusasiakkaiden kaasun vähittäishinnat nousivat EU:ssa merkittävästi energiakriisin aikana: kaasun keskikokoisten teollisten kuluttajien (I3-kulutusluokka)¹⁷ hinnat lähes kaksinkertaistuivat 40 eurosta₂₀₂₃ megawattitunnilta 76 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta vuosina 2021–2023. Kaasun suurimpien teollisten kuluttajien (I5-kulutusluokka)¹⁸ hinnat nousivat 39 eurosta₂₀₂₃ megawattitunnilta 87 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta vuosina 2021–2022 ja laskivat sitten 59 euroon₂₀₂₃ megawattitunnilta vuonna 2023. Merkittävät kaasun hintojen nousut johtivat suuriin energiakustannusten nousuihin erityisesti energiaintensiivisissä yrityksissä. Korkeammat kaasun hinnat heikensivät Euroopan teollisuuden kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla verrattuna kilpailijoihin, kuten Yhdysvaltoihin ja Kiinaan, joissa hinnat ovat edelleen huomattavasti alhaisemmat (Kaavio 10).

¹⁶ Euroa₂₀₂₃ tarkoittaa, että hinnat on ilmaistu vuoden 2023 euroina (reaalimääräisinä euroina).

¹⁷ I3-kulutusluokka (Eurostat) sisältää pk-yritykset ja keskiuuret yritykset, joiden kulutus on 10 000 – 99 999 GJ.

¹⁸ I5-kulutusluokka (Eurostat) edustaa suuria yrityksiä, joiden kulutus on 1 000 000 – 3 999 999 GJ.

Kaavio 10: Teollisten loppukäyttäjien (I5-kulutusluokka) maakaasun hinnat EU:ssa ja sen tärkeimmissä kauppakumppanimaissa

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen Eurostatin ja Enerdata EnerMonthlyn tietoihin.

2.3. Öljy ja kivihiili

Raakaöljyn hinnassa on viime vuosina ollut uusia epävakaita jaksoja. Huhtikuussa 2020 raakaöljyn hinta laski alle 20:een Yhdysvaltain dollariin barrelilta (päivätty Brent), koska kysyntä väheni merkittävästi ja tarjonta oli ylenpalttista covid-19-pandemiasta johtuneiden sulkutoimien ensimmäisten kuukausien aikana. Raakaöljyn hinta alkoi nousta talouden elpymisen ja covid-19-pandemiasta johtuneiden matkustusrajoitusten lieventymisen myötä ja oli maaliskuussa 2022 korkeimmillaan 130 Yhdysvaltain dollaria barrelilta. Sen jälkeen hinta laski 70–80:een Yhdysvaltain dollariin barrelilta huolimatta OPEC+:n tuotantoleikkauksista sekä jatkuvista geopoliittisista konflikteista Lähi-idässä. Lasku johtui lähinnä tuotannon lisääntymisestä Yhdysvalloissa ja suhteellisen alhaisesta kulutuksesta Aasiassa (Kaavio 11).

Kaavio 11: Euroopan vuorokausimarkkinoiden Brent-raakaöljyn FOB-spot-hinta (Yhdysvaltain dollareina ja euroina barrelilta, nimellishinnat)

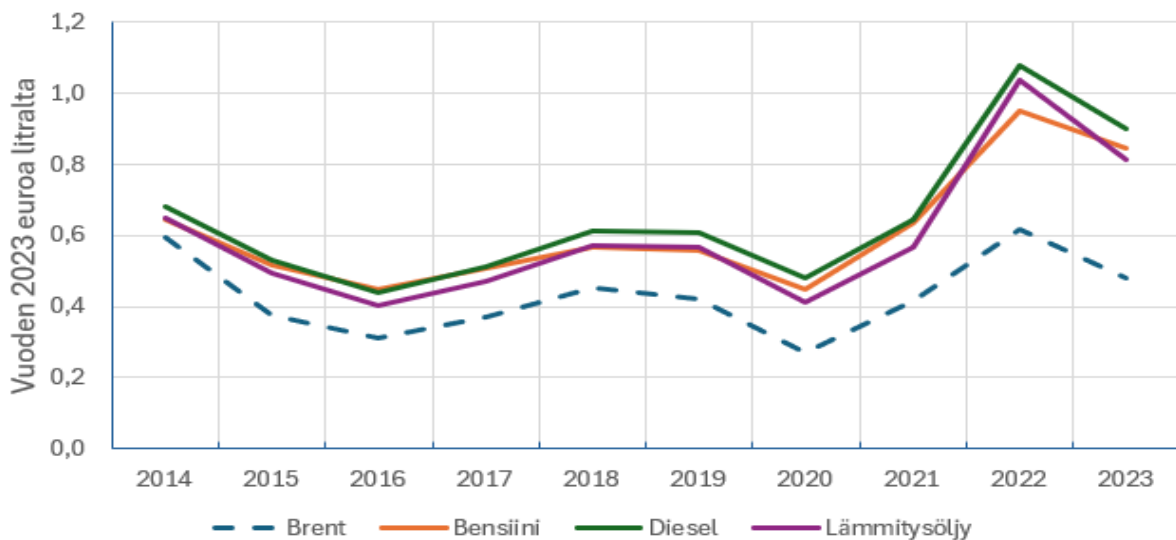

Lähde: Energian pääosaston ENERScope perustuen energiemarkkinoiden seurantakeskuksen tietokantaan.

Brent-raakaöljyn hinnat olivat vuonna 2023 keskimäärin 82 Yhdysvaltain dollaria barrelilta, ja IEA:n mukaan vuosi oli vakaa kolmen levottoman vuoden jälkeen. Öljyn tarjonta oli suurta, ja sen odotetaan pysyvänkin suurena, koska muissa kuin OPEC-maissa suunnitellaan kapasiteetin laajentamista. Kysyntäpuolella maailmanlaajuiset päästövähennykset, lisääntyvä huomio energiaturvallisuuteen ja teollisuuden heikentynyt kysyntä sekä siirtyminen uusiutuvaan energiaan talouden eri aloilla aiheuttivat öljyn hintoihin laskupainetta, joka tuntui vielä vuonna 2024.

Öljypohjaisten polttoainetuotteiden vähittäishinnat (Kaavio 12) seurasivat läheisesti raakaöljyn hintakehitystä ja laskivat merkittävästi syksyn 2022 jälkeen. Dieselin ja lämmitysöljyn hintojen nousu oli voimakkaampaa pääasiassa maailmanlaajuisesti vähäisen jalostuskapasiteetin vuoksi.

Kaavio 12: Öljytuotteiden keskimääräinen vuotuinen vähittäishinta EU27-maissa vuoden 2023 euroina litralta ilman veroja ja tulleja

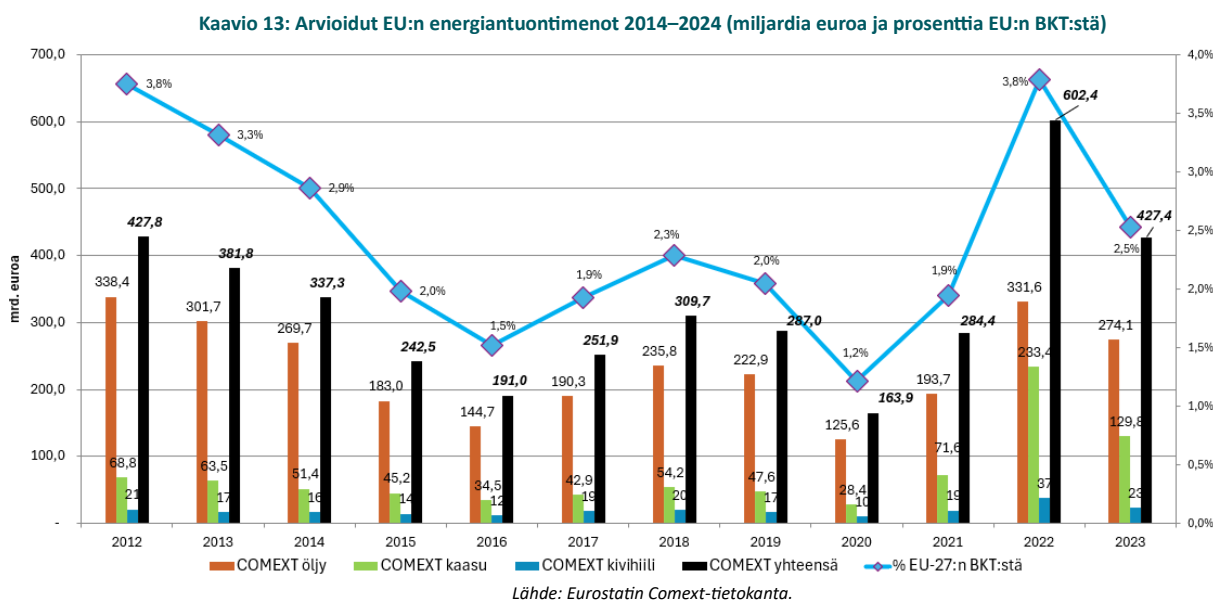
Lähde: Energian pääosaston ENERScope perustuen energiemarkkinoiden seurantakeskuksen tietokantaan.

3. ENERGIAKUSTANNUSTEN KEHITYSSUUNTAUKSET

3.1. EU:n energiantuontimenot

EU on energian nettotuojaa, joka kattoi tuonnilla 63 prosenttia energiankulutuksestaan vuonna 2022. EU:n energiantuontimenot riippuvat polttoaineiden määrästä ja hinnoista (jotka määräytyvät yhä kasvavassa määrin maailmanlaajuisilla markkinoilla) sekä euron ja Yhdysvaltain dollarin välisestä vaihtokurssista. Vuonna 2022 energiantuontimenot olivat arviolta 600 miljardia euroa (3,8 % EU27:n BKT:stä). Sekä öljyn että kaasun hinnat vaikuttivat menojen kasvuun (Kaavio 13).

Hintojen laskettua energiantuontimenot vähenivät vuonna 2023 arviolta 427 miljardiin euroon (2,5 % EU:n BKT:stä), mikä pääasiassa johtui maakaasun ja nesteytetyn maakaasun hintojen alenemisesta. Energiantuontimenot ovat kuitenkin yhä huomattavasti aiempaa suuremmat, ja niiden jyrkkä nousu vuosina 2021–2022 osoittaa, miten suuren rasitteen fossiilisten polttoaineiden hinnat muodostavat EU:n taloudelle.

Toisin sanoen jos puhtaaseen energiaan siirtymistä olisi nopeutettu ennen kriisiä, fossiilisten polttoaineiden osuus EU:n energialähteistä olisi ollut pienempi (69 % vuonna 2022) ja fossiilisten polttoaineiden hintojen epävakauden vaikutus Euroopan energian hintoihin olisi voinut olla vähäisempi.

3.2. Kotitalouksien energiamenot

EU:n kotitalouksien energiamenot (jotka määräytyvät vähittäishintojen ja kotitalouksien kulutuksen perusteella) laskivat kaikilla tulotasoilla vuodesta 2012 vuoden 2021 puoliväliin, jolloin energiakriisi käänsi suuntauksen. Pienituloiset eurooppalaiset kotitaloudet¹⁹ käyttivät vuonna 2020 keskimäärin 7,3 prosenttia kokonaisbudjetistaan energiaan, ja tämä osuus nousi 7,5 prosenttiin (1 250 euroa) vuoteen 2022²⁰ mennessä. Jäsenvaltioiden välillä oli kuitenkin

¹⁹ Tässä kertomuksessa pienituloisiksi määritellään ensimmäisen tulokymmenyksen kotitaloudet, alemman keskitulotason kotitaloudet kuuluvat kolmanteen tulokymmenykseen ja viides tulokymmenys edustaa keskitulotuisia kotitalouksia. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joista on saatavilla ainoastaan kvintiilitietoja, käytetään ensimmäistä, toista ja kolmatta tuloviidennestä.

²⁰ Perustuen viimeisimpiin kulutustutkimuksesta saatavilla oleviin tietoihin.

merkittäviä eroja. Alemman keskitulotason kotitalouksien ja keskituloisten kotitalouksien absoluuttiset energiamenot ovat yleensä suuremmat, mutta niiden osuus kotitalouksien budjetista on pienempi. Vuonna 2022 nämä kotitaloudet käyttivät 6,9 prosenttia ja 6,4 prosenttia kokonaisbudjetistaan energiaan (vähemmän kuin vuonna 2010, jolloin osuudet olivat 7,6 % ja 6,9 %).

Energian hintojen nousu erityisesti vuoden 2021 jälkipuoliskolla ja vuoden 2022 aikana johti tavanomaista suurempiin energiamenoihin eurooppalaisissa kotitalouksissa, ja yhä useammat kotitaloudet kamppailivat energiantarpeensa tyydyttämiseksi. Energiakustannusten nousu vuonna 2022 vaikutti suhteettoman paljon heikoimmassa asemassa oleviin kotitalouksiin. Kaikissa jäsenvaltioissa arviolta 10 prosenttia kotitalouksista ei kyennyt pitämään kotiaan riittävän lämpimänä, ja samalla määrällä oli maksamattomia sähkö-, kaasu- tai vesilaskuja.²¹

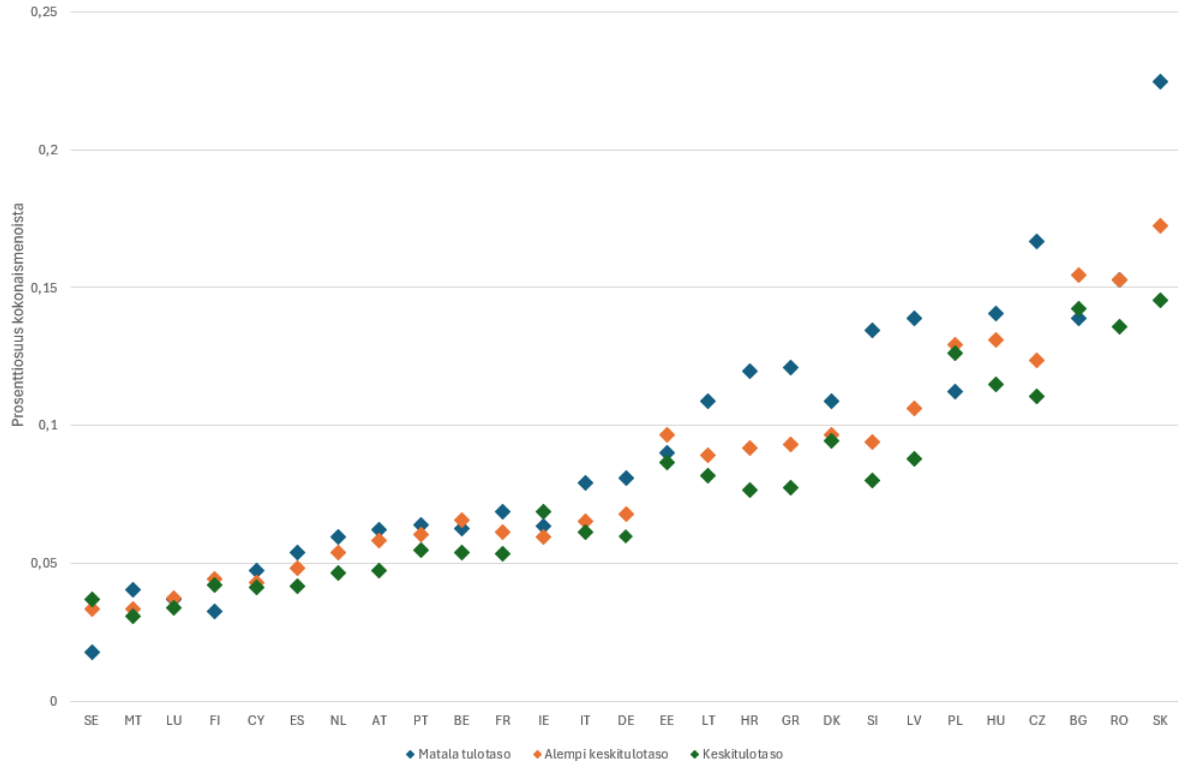
Energiakustannusten nousu johtui pääasiassa maakaasun, nestemäisten polttoaineiden ja sähkön hinnoista, eikä sitä voitu täysin tasapainottaa energiankulutuksen vähentämiseen tähtäävillä kotitalouksien toimilla. Kotitalouksien energiamenoja tukevat kansalliset toimenpiteet auttoivat lieventämään energiakriisin vaikutuksia, mutta hyvin usein niitä (esimerkiksi arvonlisäverokannan alentamista) ei kuitenkaan kohdistettu erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin kotitalouksiin.

Kotitalouksien tilanne vaihteli huomattavasti eri jäsenvaltioissa sekä absoluuttisten menojen osalta että osuutena kokonaismenoista ilmaistuna.

- Suhteellisesti mitattuna köyhimvät kotitaloudet käyttivät yli 20 prosenttia kokonaisbudjetistaan energiaan Slovakiassa ja yli 15 prosenttia Romaniassa, kun taas Ruotsissa, Maltassa, Suomessa ja Luxemburgissa osuus oli alle viisi prosenttia.
- Absoluuttisesti mitattuna pienituloiset kotitaloudet käyttivät energiatuotteisiin alle 500 euroa Latviassa ja Romaniassa mutta yli 1 500 euroa Luxemburgissa ja yli 3 000 euroa Tanskassa.

²¹ Lähde: EPAH (2024), paitsi Romanian ja Kroatian osalta (2022).

Kaavio 14: Energian osuus kokonaiskulutusmenoista tuloryhmittäin EU27:n jäsenvaltioissa

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen kotitalouksien kulutusmenoja koskevien tietojen tapauskohtaiseen keruuseen.

Kuluttajien valinnanvapauden osalta sähkö oli vuonna 2023 edelleen kallein energiankantaja (289 euroa megawattitunnilta) (Taulukko 1). Vertailussa sekä maakaasu (116 euroa megawattitunnilta) että lämmitysöljy (116 euroa megawattitunnilta) olivat halvempia vaihtoehtoja sisätilojen lämmityksessä. Energiapanokseen liittyvästä kustannuserosta huolimatta lämpöpumput voivat EU:ssa kilpailla öljy- ja kaasukattiloiden kanssa keskimääräisten käyttökustannusten osalta, koska ne tuottavat lämpöä paljon tehokkaammin. Myös sähköajoneuvot käyttävät energiapanoksen paljon tehokkaammin, ja niiden käyttökustannukset ovat jo paljon pienemmät erityisesti silloin, kun käytössä ovat dynaamiset sähkön hinnat. Lämpöpumppuihin ja sähköautoihin liittyvät ennakkoinvestointikustannukset voivat silti haitata laajaa käyttöönottoa. Tarkistetussa energiaverotusdirektiivissä sähkölle ehdotetaan huomattavasti alhaisempia vähimmäisverokantoja²², mikä antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden alentaa sähköveroja (ja sähkön hintoja) sekä tukea lämmityksen ja liikenteen sähköistymistä. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus vapauttaa kotitaloudet sähköverotuksesta ja tarjota siten lisätukea sähköistämiseen.

²² 1 euro/MWh muun kuin yrityskäytön osalta. Tämä korvataan yhdellä vähimmäisverokannalla, joka on 0,15 euroa/GJ tai 0,54 euroa/MWh sekä yrityskäytön että muun kuin yrityskäytön osalta direktiivin ehdotetussa tarkistuksessa.

Taulukko 1: Kotitalouksien eri energiavaihtoehtojen vertailu EU:ssa megawattituntia kohden

Kuluttajatyypit	Sähkö		Kaasu		Bensiini		Diesel		Lämmitysöljy	
	Kotitalous (DC)		Kotitalous (D2)							
Komponentti	Vuoden 2023 hinta megawattitunnilta	Osuus 2023	Vuoden 2023 hinta megawattitunnilta	Osuus 2023	Vuoden 2023 hinta megawattitunnilta	Osuus 2023	Vuoden 2023 hinta megawattitunnilta	Osuus 2023	Vuoden 2023 hinta megawattitunnilta	Osuus 2023
Energian/kaasun/polttoaineen nettohinta	133,5	46%	62,6	54%	93,1	48%	89,5	54%	81,3	70%
Verkko	59,6	21%	16,6	14%						
Verot	95,4	33%	36,2	31%	102,4	52%	77,6	46%	34,8	30%
Yhteensä	288,5		115,6		195,5	100%	167,1	100%	116,1	100%

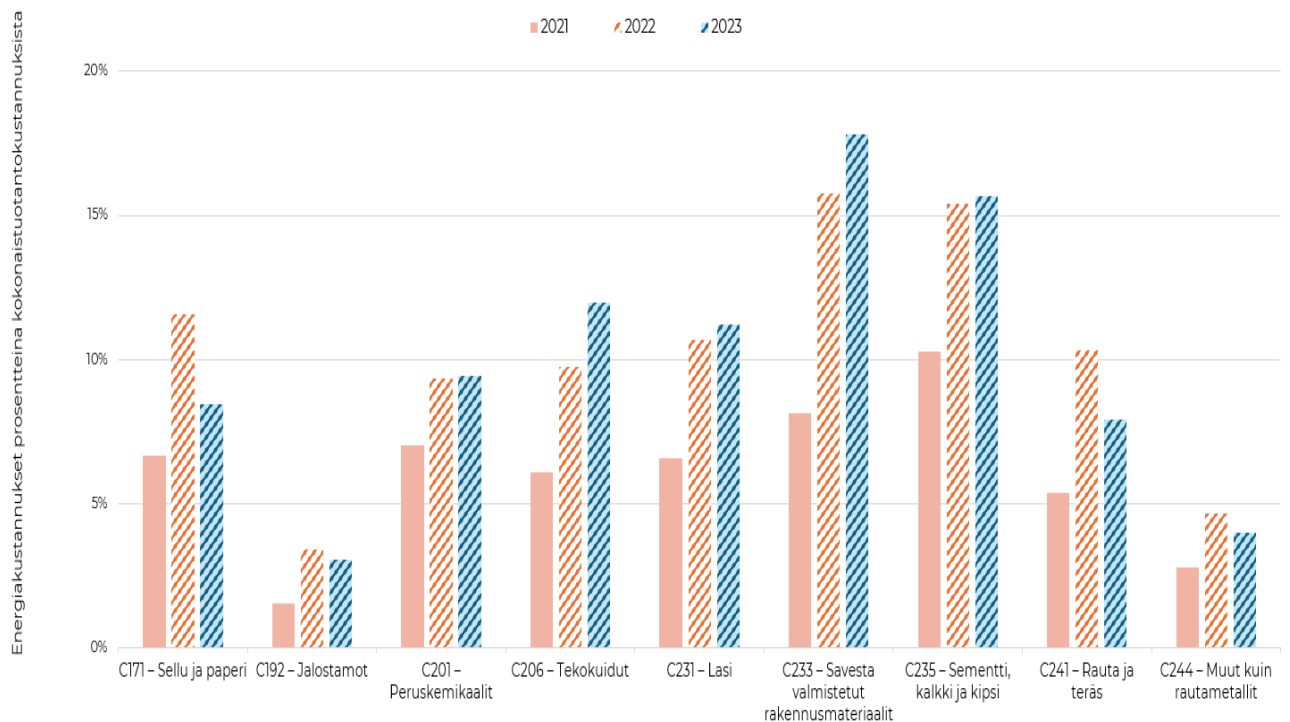
Lähde: Eurostat – sähkön osalta NRG_PC_204 ja NRG_PC_204_C, ensimmäisen vuosipuoliskon tiedot, ja kaasun osalta NRG_PC_202 ja NRG_PC_202_C, ensimmäisen vuosipuoliskon tiedot, sekä energian pääosaston Weekly Oil Bulletin (öljytuotteiden osalta), vuoden 2023 tiedot. Bensiinin muuntaminen megawattitunneiksi tehtiin käyttämällä kerrointa 1,000 l = 8,9 MWh. Dieselin ja lämmitysöljyn muuntaminen megawattitunneiksi tehtiin käyttämällä kerrointa 1,000 l = 10 MWh.

3.3. Teollisuuden energiakustannukset

Energia on ratkaisevan tärkeää taloudelliselle toiminnalle, ja energiakustannuksilla on merkittävä rooli Euroopan teollisuuden kilpailukyvyyn määrätymisessä. Vaikka sähkön ja maakaasun hinnat laskivat vuonna 2023 vuoden 2022 tasosta, EU:n teollisuuden energiakustannukset olivat edelleen huomattavasti korkeammat kuin ennen covid-19-pandemiaa ja kriisiä. Energiakustannusten osuus (sähkö- ja maakaasukustannukset yhteensä) oli suurin sähköintensiivisillä aloilla, joita ovat muun muassa *primaarialumiini* (38 %) sekä *ferroseokset ja pii* (29 %). Seuraavina olivat *tasolasi* (25 %) ja *kaivostoiminta* (20 %), joista molemmissa kaasun- ja sähkökustannusten osuus on suhteellisen korkea.

Keskimääräisen eurooppalaisen yrityksen energiakustannukset vaihtelevat 1:stä 3 prosenttiin kokonaistuotantokustannuksista. Energiaintensiivisillä toimialoilla (kuten *sellu ja paperi*, *peruskemikaalit*, *tekokuidut*, *lasi*, *savesta valmistetut rakennusmateriaalit*, *sementti*, *kalkki ja kipsi* sekä *rauta ja teräs*) energiakustannukset nousevat 5–10 prosenttiin kokonaistuotantokustannuksista, mikä tekee niistä erityisen alttiita hintojen nousulle ja tuontikilpailulle (Kaavio 15).

Kaavio 15: Arvioidut energiakustannukset (osuutena tuotantokustannuksista) valmistusteollisuudessa vuosina 2021–2023, EU:n keskiarvo

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen teollisuuslaitosten toiminnanharjoittajien tietoihin.

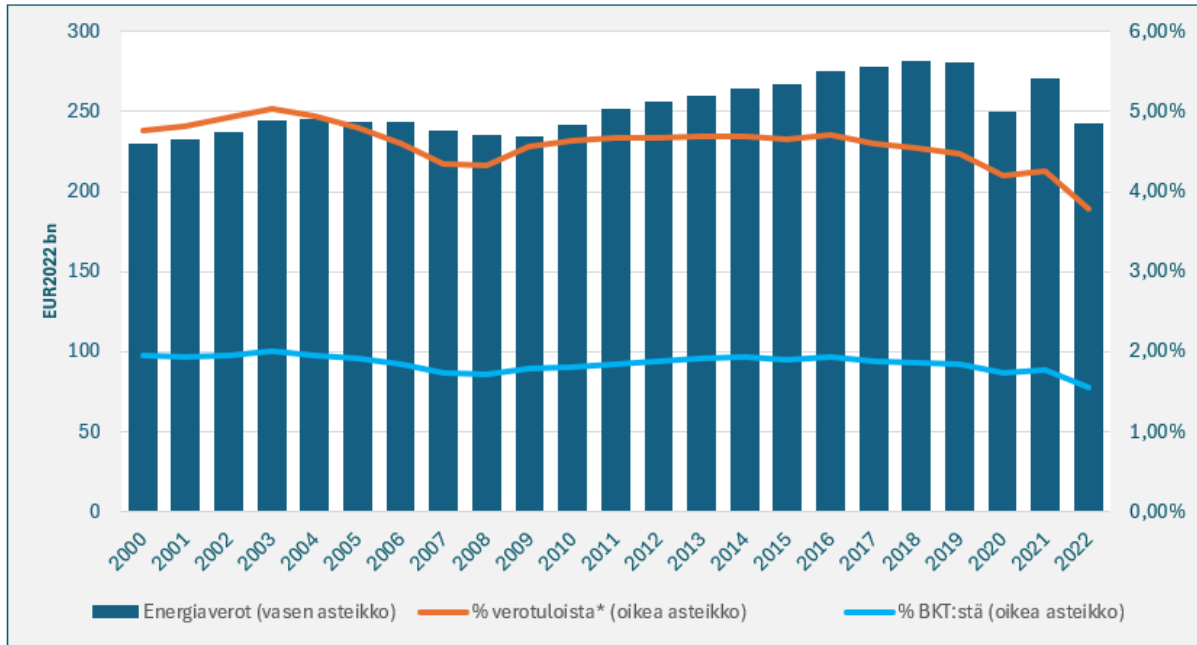
Useimmilla toimialoilla energiakustannusten osuuden on raportoitu kasvaneen vuosina 2022 ja 2023 verrattuna vuoteen 2021, mikä on havaittavissa erityisesti energiantensiivisillä teollisuudenaloilla (esimerkiksi *sellu ja paperi*, *tekokuidut*, *lasi*, *savesta valmistetut rakennusmateriaalit*, *sementti*, *kalkki ja kipsi*, *rauta ja teräs* sekä *muut kuin rautametallit*).

Kansainvälisesti tarkasteltuna joidenkin EU:n ulkopuolisten G20-maiden valmistusteollisuudet hyötyvät usein alhaisemmista energiakustannuksista i) suhteellisesti runsaampien kotimaisten energialähteiden saatavuuden ja ii) kansallisissa politiikoissa olevien, erityisesti energiatukiin ja julkisiin tukitoimenpiteisiin liittyvien erojen ansiosta. EU:n teollisuuden energiantensiteetti vertautuu yleensä EU:n tärkeimpiin kauppakumppaneihin tai on alhaisempi kuin niissä (lukuun ottamatta *sellua ja paperia* ja *jalostamoja*), mutta osittain korkeampien energian hintojen vuoksi EU:n valmistusteollisuuden kannattavuus on yleensä alhaisempi.

3.4. Energiaverotus

Sekä energiantuotannosta että -kulutuksesta perittävät energiaverot tuovat merkittäviä tuloja jäsenvaltioiden talousarvioihin. Energiaverotulot pysyivät vakaina vuosina 2010–2019 ja olivat keskimäärin 1,88 prosenttia suhteessa BKT:hen (Kaavio 16), mutta covid-19-pandemian aikana (2020) energian hintojen lasku ja kulutuksen väheneminen pudottivat ne 1,74 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2021 energiaverotulot alkoivat kasvaa, mutta vuoteen 2022 mennessä EU:ssa kerätyt energiaverot vähenivät 248 miljardiin euroon (1,6 % BKT:stä), mikä johtui suurelta osin energian hintojen nousun torjumiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

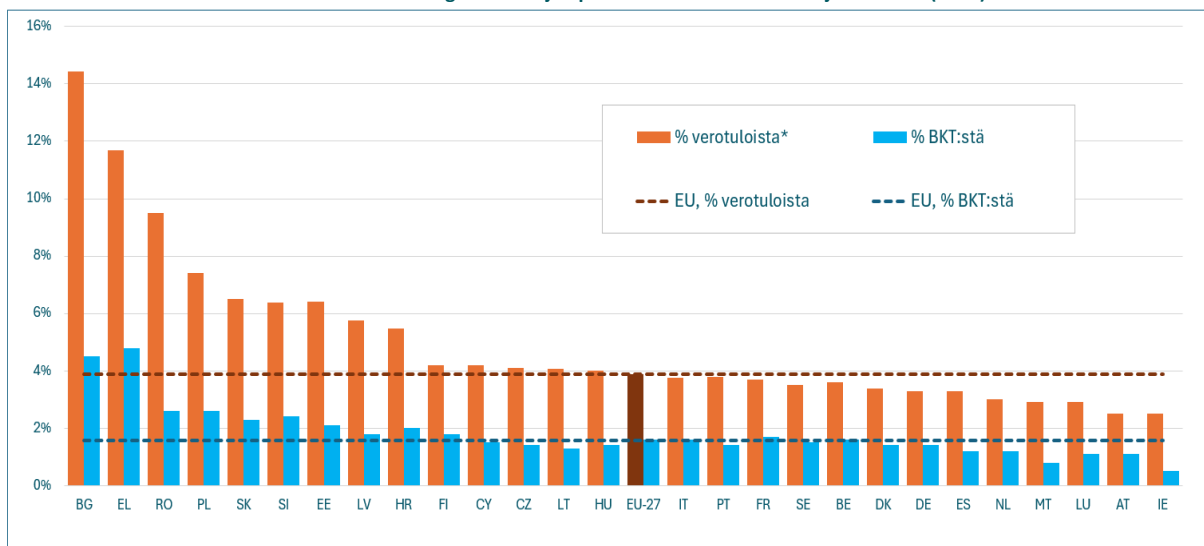
Kaavio 1617: Energiaverotulot EU27-maissa (miljardia euroa ja prosenttia BKT:stä)

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen Eurostatin tietoihin (env_ac_tax).

Energiaverojen osuus valtion tuloista vaihtelee huomattavasti eri jäsenvaltioissa. Vuonna 2022 energiaverot muodostivat Bulgariassa yli 14 prosenttia kaikista verotuloista, kun taas Itävallassa ja Irlannissa osuus oli ainoastaan 2,5 prosenttia (Kaavio 18). Kansalliseen BKT:hen suhteutettuna energiaverotulot olivat suurimmat Kreikassa (4,8 %) ja pienimmät Irlannissa (0,5 %). Yleisesti ottaen jäsenvaltioissa, joiden BKT asukasta kohti on alhaisempi, energiaverojen osuus on suurempi suhteessa sekä kokonaisverotuloihin että BKT:hen.

Kaavio 18: Energiaverotulojen prosenttiosuus verotuloista ja BKT:stä²³ (2021)

Lähde: Trinomics ym. (2024) perustuen Eurostatin tietoihin (env_ac_tax).

²³ Viimeisimmät saatavilla olevat luvut ovat vuodelta 2020.

4. PÄÄTELMÄT

EU reagoi yhtenäisesti, solidaarisesti ja päättäväisesti vuosien 2021–2022 seurauksiltaan potentiaalisesti vakavan energiakriisin voittamiseksi. Jäsenvaltiot sopivat toimenpiteistä, joilla pyrittiin puuttumaan liiallisiin kaasun hintoihin, nopeuttamaan kohtuuhintaisen puhtaan energian käyttöönottoa ja suunnittelemaan yhteisvastuutoimenpiteitä kaasukriisin varalle, mikä kaikki osaltaan vakautti EU:n markkinoita. Samalla jäsenvaltiot ottivat käyttöön useita toimenpiteitä kotitalouksien ja teollisuuden suojelemiseksi korkeiden ja epävakaiden energian hintojen seurauksilta.

Energiapolitiikka osoittautui ratkaisevan tärkeäksi keinoksi, jolla pystyttiin edistämään energiajärjestelmien hiilestä irtautumista energiaturvallisuudesta ja energia kohtuuhintaisuudesta tinkimättä. Se on myös kulmakivenä EU:n pyrkimyksissä irrottaa taloutensa hiilestä mutta samalla varmistaa samalla Euroopan teollisuuden kilpailukyky ja oikeudenmukainen siirtymä kaikille. Viime vuosina EU on noudattanut sitoumuksiaan ja ryhtynyt päättäväisiin toimiin huolehtiakseen turvallisuudestaan ja taatakseen edistymisensä puhtaaseen energiaan siirtymisessä. Se on toiminut yhtenäisesti REPowerEU-suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi, jotta voidaan rakentaa turvallisempi, vähähiilisempi energiajärjestelmä kaikille eurooppalaisille nopeasti muuttuvassa geopoliittisessa tilanteessa.

Vaikka sähkön ja kaasun tukkuhinnat ovat laskeneet merkittävästi vuoden 2022 lopun jälkeen, ne ovat edelleen korkeammat kuin ennen kriisiä. Niiden vaikutus energiamenoihin, erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten²⁴ menoihin, on edelleen huomattava. Energiakustannusten nousu johti erityisesti pienituloisten kotitalouksien energiamenojen kasvuun. Vastaavasti aiemmin havaittu energiakustannusosuuksien lasku energiaintensiivisillä teollisuudenaloilla pysähtyi. Tämä käänne johti useimmilla energiaintensiivisillä teollisuudenaloilla merkittäviin haasteisiin, joita lievensivät osittain niiden pyrkimykset parantaa energiatehokkuuttaan sekä julkinen tuki. Myös vaikutus koko EU:n talouteen on ollut huomattava. EU:n fossiilisten polttoaineiden tuontimenot ovat kasvaneet merkittävästi, mikä johtuu pääasiassa kaasun ja öljyn hintojen noususta.

Vuosien 2021–2022 kriisi on jo aiheuttanut EU:n energiajärjestelmissä pitkäaikaisia muutoksia. Ne koskevat muun muassa nesteytettyä maakaasua, jonka osuus kaasun tuonnista on nyt paljon suurempi (noin 40 %) ja jolla korvataan venäläistä putkikaasua. Nopeutuva energiasiirtymä aiheuttaa asteittain uusia muutoksia energian tarjontaan ja kysyntään jo tämän vuosikymmenen aikana. Se auttaa EU:ta tulemaan riippumattommaksi fossiilisten polttoaineiden tuonnista ja lopulta pienentämään energiamenojaan.

Energiamarkkinoiden vuosien 2024–2025 näkymät ovat parantuneet, mutta jännitteitä on edelleen. Jäsenvaltioiden ja komission toimenpiteet energiakriisin torjumiseksi²⁵ ovat vaikuttaneet merkittävästi näkymien parantumiseen. Korkeiden energian hintojen vaikutus EU:n teollisuuden kilpailukykyyn on kuitenkin edelleen suuri haaste. EU:n on noudatettava Mario Draghin ja Enrico Lettan ehdotuksia ja toimittava nopeasti teollisuuden kilpailukyvyn parantamiseksi. Lisäksi EU:n on jatkettava aktiivista kauppapolitiikkaa, joka auttaa

²⁴ Vaikutukset [pk-yrityksiin on esitetty yksityiskohtaisesti pk-yritysedustajan raportissa SMEs and rising energy prices - First findings & recommendations](#).

²⁵ Näihin toimenpiteisiin kuuluvat tarjonnan monipuolistaminen, kysynnän vähentäminen, nesteytetyn maakaasun tuontikapasiteetin laajentaminen, velvoitteet täyttää kaasuvarastot etukäteen, kysynnän yhdistäminen ja yhteishankinnat sekä toimenpiteet, joilla torjutaan korkeita hintoja ja volatiliiteettia (esimerkiksi markkinakorjausmekanismi ja päivänsisäisen volatiliiteetin hallintamekanismi).

monipuolistamaan toimituksia ja lisäämään talouden häiriönsietokykyä.

EU:n on erityisesti nopeutettava puhtaiden teknologioiden laajaa käyttöönottoa ja energiatehokkuustoimenpiteitä fossiilisista polttoaineista johtuvien kriisien välttämiseksi tulevaisuudessa. Erilaiset teknologiat – kuten lämpöpumput ja sähköajoneuvot –, kysyntäjousto, energian varastointi ja riittävät verkkojen yhteenliitännät sekä niiden tehokas käyttö ovat tärkeässä asemassa kotitalouksien ja teollisuuden suojelemisessa uusilta energiahäiriöiltä. Jotta eurooppalaiset yritykset, erityisesti energiaintensiiviset teollisuudenalat, voivat säilyttää kilpailukykinsä, niiden on edelleen parannettava energiatehokkuuttaan, lisättävä kykyään kulutusjoustoon ja otettava käyttöön hiilettömiä energiateknologioita. Samalla EU kehittää toimenpiteitä, joilla yrityksiä autetaan hyötymään siirtymästä investoimalla jatkuvasti tutkimukseen ja innovointiin, sähkömarkkinoiden uuden rakenteen avulla ja varmistamalla kansainvälisesti tasapuoliset toimintaedellytykset. EU:n tulisi myös edelleen sitoutua torjumaan energiaköyhyyttä, suojelemaan haavoittuvia kuluttajia ja lisäämään kuluttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti vihreään siirtymään panemalla täytöntöön politiikkaa, jolla edistetään energiatehokkuutta, uusiutuvia energialähteitä ja kohtuuhintaisia puhtaan energian vaihtoehtoja.